

- ЛПТЯГА, І. В. (2012). Деякі аспекти проблеми спілкування у підлітковому віці. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету*, 9, 203-205.
- СМУЛЬСОН, М. Л. (2019). Готовність до саморозвитку як психологічна умова успішності особистості. У *Успішність особистості: потенціал та обмеження: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 228-230). НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- ЦИБА, В. (2016). *Життєва компетентність у соціальній психології: до визначення поняття*. Кроки до творчості.

ЗЕЛЕНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Людмила Майборода
Інститут професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України
Київ, Україна

Актуальність зелених компетентностей у сучасній підготовці фахівців будівельної галузі зумовлена глобальним переходом до сталого розвитку та критичною зміною кліматичних пріоритетів. Будівельна галузь сьогодні трансформується з найбільшого споживача ресурсів у простір для впровадження інноваційних еко-технологій. У зв'язку з цим, фахівець без знань у сфері енергоефективності втрачає конкурентоспроможність на міжнародному та національному ринках праці. Зелені компетентності дозволяють проектувати будівлі, які мінімізують вуглецевий слід протягом усього життєвого циклу, що особливо актуально для України в контексті післявоєнної відбудови.

Законодавча основа сталого розвитку в Україні є динамічною структурою, що базується на гармонізації національного права з європейськими стандартами. Ключовими документами є: Конституція України (*Конституція України*, 1996), в якій закріплено право людини і громадянина на безпечне для життя і здоров'я довкілля; Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським

співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами сторони (*Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*, 2014), забезпечує правову базу для імплементації європейських директив з енергоефективності та екологічної безпеки, що зобов'язує національну систему освіти адаптувати навчальні програми до стандартів сталого розвитку; Паризька угода (*Паризька угода*, 2015), про захист клімату та зобов'язує Україну зменшувати викиди парникових газів у будівельному секторі; Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» (*Закон України*, 2017а), що встановлює основні вимоги до енергетичної ефективності будівель, обов'язкову їх сертифікацію, використання енергоефективних технологій у будівництві й реконструкції споруд; Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (*Закон України*, 2011), регулює питання планування та забудови територій, в тому числі включення принципів сталого розвитку та зеленого будівництва в проєктуванні нових об'єктів; Закон України «Про освіту» (*Закон України*, 2017б), що визначає екологічну компетентність як одну з ключових для сучасної особистості); Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (*Закон України*, 2019), передбачає екологізацію всіх секторів економіки; Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (*Указ Президента України*, 2019), забезпечує адаптацію в українське суспільство 17 глобальних Цілей сталого розвитку ООН; Закон України «Про управління відходами» (*Закон України*, 2022), регулює діяльність, щодо запобігання й зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння повторного використання відходів, рециклінгу і відновлення з метою запобігання їх негативного впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище; Розпорядження Кабінету міністрів України «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року» (*Розпорядження Кабінету міністрів України*, 2021), де зазначається про необхідність підготовки кадрів, здатних реалізовувати проєкти з низьким рівнем енергоспоживання; Професійні стандарти, що затверджуються Національним агентством кваліфікацій; Державні будівельні норми (ДБН), що постійно оновлюються, зокрема в частині підвищення вимог до енергоефективності; Національні стандарти з енергоефективності та екологічної безпеки будівель, що визначають нормативи й критерії екологічно чистого будівництва; нормативні акти органів місцевого самоврядування, що містять вимоги до «зеленого» благоустрою; Зелені

компетентності Європейської рамки компетентностей зі сталого розвитку (GreenComp. The European sustainability competence framework) (Bianchi et al., 2022).

Зелені компетентності (GreenComp) Європейської рамки компетентностей зі сталого розвитку розроблені Європейською Комісією у продовження ідей сталого розвитку, що є складовою Європейського зеленого курсу. Її основна ідея полягає в тому, щоб за допомогою освіти розвивати необхідні компетентності для досягнення сталого розвитку. GreenComp визначаються як комплекс компетентностей сталого розвитку, задля впровадження у навчальні програми з метою розвитку в особистості навичок, знань та ставлень відповідального та дбайливого осмислення, планування та діяльності у відношенні до планети та здоров'я суспільства. GreenComp складається з чотирьох груп компетентностей:

1. Втілення цінностей сталого розвитку (цінність сталого розвитку, підтримка справедливості, сприяння природі);

2. Охоплення складності процесу сталого розвитку (системне мислення, креативне мислення, формування проблемних задач);

3. Прогнозування майбутнього сталого розвитку (навчання сталої грамотності, процес адаптування, аналітичне мислення);

4. Діяльність щодо формування сталого розвитку (політичне управління процесом формування сталого розвитку, колективні дії суспільства, особиста ініціатива кожного члена суспільства).

Зелені компетентності рекомендовано до застосування: національними, регіональними та місцевими державними органами, що спираються у своїй діяльності на GreenComp та розвиток екологічної стійкості; у формальному, неформальному та інформальному навчанні в системі загальної, професійної, вищої освіти та освіти дорослих; службами оцінювання та сертифікації, що підтверджують компетентності, описані у GreenComp; роботодавцями, задля включення до своїх стратегій найму або програм розвитку компетентностей для сталого розвитку; науковими та дослідницькими організаціями; розробникам професій, професійних кваліфікацій, професійних стандартів для оновлення профілів посад або створення нових, що відповідають вимогам часу.

Отже, постає питання впровадження GreenComp у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі (зеленого будівництва), задля сприятливого працевлаштування, навчання впродовж життя, мобільності фахівців, сталого розвитку й євроінтеграційної політики України.

Одним із напрямків впровадження екологічних вимог для сталого розвитку, зокрема зелених компетентностей у професійну підготовку фахівців є оновлення професійних стандартів. За участі Національного агентства кваліфікацій розробляються професійні стандарти, що відповідають вимогам сталого розвитку та сучасним потребам ринку праці («Майстер з монтажу та обслуговування систем відновлювальної енергетики», «Майстер з монтажу навісних вентиляованих фасадів та світлопрозорих конструкцій», «Майстер з монтажу, обслуговування, ремонту та налагодження теплових насосів» та ін.). Проведений нами аналіз змісту робітничих професій будівельної галузі дає змогу виокремити наступні положення: відсутні професійні стандарти за ключовими професіями будівельної галузі, зокрема зеленого будівництва, що мають високий рівень попиту на професійну підготовку в закладах професійної освіти; професійні стандарти затверджені до 2023 року мають перелік загальних і професійних компетентностей, серед яких є компетентності для сталого розвитку (здатність здійснювати енергозберезувальну діяльність, здатність навчатись впродовж життя тощо); у професійних стандартах за робітничими професіями, що розроблені 2023-2025 р.р., висвітлюються компетентності, що відповідають безпосередньо професійним функціям робітника, зелені компетенції висвітлені недостатньо.

Наступним напрямом інтеграції GreenComp є оновлення освітніх програм підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі/зеленого будівництва. Навчання має охоплювати комплексне розуміння кліматичної стійкості, захисту природних ресурсів та впровадження інноваційних еко-технологій, з акцентом на практичні інструменти раціонального природокористування. Зелені компетентності, закріплені на рівні навчальних планів, повинні стати стратегічним базисом сучасної підготовки кваліфікованих робітників.

Розвиток GreenComp має бути наскрізним процесом у сучасній професійній освіті. Разом із обов'язковими дисциплінами, що надають загальну професійну і практичну підготовки, важливу роль відіграє нетрадиційні (інноваційні) підходи: тренінги, воркшопи, інноваційна проєктна діяльність, стажування тощо. Саме змішане поєднання методів навчання (авторськими курсами, альтернативними лекціями і програмами, онлайн-платформами, професійними конкурсами, гуртками тощо) створює умови для якісного розвитку екологічного мислення й еко-культури у майбутніх фахівців відповідно до європейської рамки компетентностей GreenComp.

Узагальнюючи вищевикладене, варто зазначити, що GreenComp виступає стратегічним інструментом реалізації концепції сталого розвитку через механізми професійної освіти, забезпечуючи адаптивність суспільства до динамічних глобальних трансформацій. Для України інтеграція зелених компетентностей в професійну освіту є критично важливим кроком, що потребує системного підходу. Це передбачає не лише перегляд й оновлення освітніх програм і навчальних планів, а й закріплення екологічних дескрипторів у професійних стандартах, створення дієвого законодавчого підґрунтя та забезпечення цільового фінансування. Реалізація цих заходів дозволить сформувати нову генерацію фахівців, здатних до етично-відповідального ставлення до навколишнього середовища

Список літератури:

- Закон України* (2011). «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI (2011, 17 лютого). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.
- Закон України* (2017a). «Про енергетичну ефективність будівель» № 2118-VIII (2017, 22 червня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>.
- Закон України* (2017b). «Про освіту» № 2145-VIII (2017, 5 вересня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- Закон України* (2019). «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII (2019, 28 лютого). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
- Закон України* (2022). «Про управління відходами» № 2320-IX (2022, 20 червня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.
- Конституція України* (1996). № 254к/96-ВР (1996, 28 червня) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Паризька угода* (2015, 12 грудня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text.
- Розпорядження Кабінету міністрів України* (2021). «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року» № 1803-р (2021, 29 грудня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1803-2021-%D1%80#Text>.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони* (2014, 27 червня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
- Указ Президента України* (2019). «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» № 722/2019 (2019, 30 вересня).

<https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

BIANCHI, G., PISIOTIS, U., & CABRERA GIRALDEZ, M. (2022). GreenComp The European sustainability competence framework, Punie, Y. and Bacigalupo, M. editor(s), EUR 30955 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, ISBN 978-92-76-46485-3, doi:10.2760/13286, JRC128040.

ПРАГМАТИКА МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ АНАЛІЗУ МОВЛЕННСВИХ СТРАТЕГІЙ У НІМЕЦЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТАХ

Юлія Надольська, Катерина Жигоренко
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Запоріжжя, Україна

Прагмалінгвістика посідає чільне місце серед сучасних функціонально-комунікативних наук про мову. В сучасних періодичних виданнях, хрестоматіях та підручниках багато уваги приділяється проблемам прагматики мовлення. Прагматична лінгвістика охоплює філософію мови, соціолінгвістику, психолінгвістику, етнолінгвістику, входить до культурологічних напрямків, дискурсології та інших течій сучасної науки (Habermas, 2006).

Вивчення мови поза умов та учасників конкретного акту комунікації в рамках системно-структурної парадигми було не в змозі відповісти на численні питання, пов'язані з породженням і сприйняттям осмисленого тексту, і вимагало розширення поля досліджень за рахунок опису механізму функціонування мови в процесі комунікації. Найважливішим зрушенням у цьому напрямку стало звернення мовознавства до людського фактору, тобто вивчення мови у тісному зв'язку з людиною, її свідомістю, мисленням, духовно-практичною діяльністю.

Актуальність роботи обумовлена недостатньою розробленістю в сучасній лінгвістиці проблем диференціації нестандартних явищ мовної дійсності, а також